

शिक्षणप्रेमी व्यक्तिमत्त्वांची जीवनगाथा

75
आज़ादी का
अमृत महोत्सव

॥ नगर वाचन मंदिर ॥

: लेखक :

प्रा. डॉ. शिवाजी एन. सोनटक्के
प्रा. डॉ. नामदेव खंडगावे
प्रा. डॉ. विजय एम. वाडकर
सौ. प्रेमलता व्ही. नळगीरे

PRINCIPAL

Kai. Rasika Mahavidyalaya, Deoni
Tq. Deoni Dist. Latur

IQAC-COORDINATOR

Kai. Rasika Mahavidyalaya, Deoni
Tq. Deoni Dist. Latur

शिक्षणप्रेमी व्यक्तिमत्त्वांची जीवनगाथा

लेखक

प्रा. डॉ. शिवाजी नारायणराव सोनटक्के

(M.A., M. Lib. & I.Sc., M. Phil, Ph.D.)

ग्रंथपाल तथा उप-प्राचार्य

कै. रसिका महाविद्यालय, देवणी, जि.लातूर

प्रा. डॉ. नामदेव जी. खंडगावे

(M. Com., B.Ed., Ph.D.)

सेवानिवृत्त प्राचार्य,

श्री कुमारस्वामी महाविद्यालय, औसा, जि. लातूर

प्रा. डॉ. विजय मन्मथप्पा वाडकर

(M. A., M.Phil., Ph.D.)

अध्यक्ष, श्री मन्मथस्वामी मानव विकास प्रतिष्ठाण, औरंगाबाद

सौ. प्रेमलता विरप्पा नळगीरे - स्वामी

(M. A., B.Ed.)

सेवानिवृत्त मुख्याध्यापिका, संस्कार विद्यालय, उदगीर

अरुणा प्रकाशन, लातूर

IOAC-COORDINATOR
Kal.Rasika Mahavidyalaya, Deoni
Tq.Deoni Dist.Latur

Principal
Kal. Rasika Mahavidyalaya, Deoni
Tq. Deoni Dist. Latur

शिक्षणप्रेमी व्यक्तिमत्त्वांची जीवनगाथा

📖 लेखक :

प्रा. डॉ. शिवाजी नारायणराव सोनटक्के
सेवानिवृत्त प्राचार्य डॉ. नामदेव जी. खंडगावे
प्रा. डॉ. विजय मन्मथप्पा वाडकर
सौ. प्रेमलता विरप्पा नळगीरे - स्वामी

📖 प्रकाशक :

अरुणा प्रकाशन, 103, ओमकार कॉम्प्लेक्स - अ
औसा रोड, लातूर

📖 ISBN : 978-93-91689-42-1

© सर्व हक्क प्रा. डॉ. नामदेव जी. खंडगावे यांचे स्वाधीन
संपर्क : प्रा. डॉ. नामदेव जी. खंडगावे
बालाजी निवास, नांदेड रोड, उदगीर - 413 517
मोबा. 96378 19335

📖 प्रथम आवृत्ती : 02 एप्रिल 2022 (गुढीपाडवा, शके १९४४)

📖 अक्षरजुळणी :

भास्कर दीनानाथराव कुलकर्णी
उदगीर. मोबा. 84128 25480

📖 मुखपृष्ठ : सौ. सुलभा भास्कर कुलकर्णी, उदगीर

📖 मुद्रक :

अदिती प्रिंट - ओ - ग्राफिक्स, उदगीर

📖 मूल्य : ₹200/- (दोनशे रुपये फक्त)

अर्पण पत्रिका

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर

Principal
Kal. Rasika Mahavidyalaya, Deoni
Tq. Deoni Dist. Latur

Principal
Kal. Rasika Mahavidyalaya, Deoni
Tq. Deoni Dist. Latur

अनुक्रमणिका

● शुभसंदेश - प्रा. डॉ. अशोक कोलवीकर (नांदेड)	०८
● शुभसंदेश - प्रा. डॉ. दिपक शिंदे (नांदेड)	१०
● शुभेच्छा - प्रा. डॉ. वैजयंता पाटील (नांदेड)	१२
● शुभेच्छा - प्रा. डॉ. नंदकिशोर मोतेवार (मुंबई)	१४
● शुभेच्छा संदेश - डॉ. राजशेखर सोलापुरे (लातूर)	१६
● प्रस्तावना - प्रा. डॉ. धर्मराज वीर (औरंगाबाद)	१८
● मनोगत	२३
१. कै. श्रीमती सुमती किशनराव देशमुख (से.नि. मुख्याध्यापिका, उदगीर)	
● प्रा. डॉ. शिवाजी सोनटक्के	२५
२. मारोती उद्धवराव विरादार (सेवानिवृत्त मुख्याध्यापक, तोंडार)	
● प्रा. डॉ. नामदेव खंडगावे	२९
३. धोंडीराम गणपतराव बंडी (मुख्याध्यापक, जि.प.कें.प्रा.शा.कोदळी)	
● प्रा. डॉ. नामदेव खंडगावे	३२
४. कै. मन्मथप्पा संभय्याप्पा वाडकर (सेवानिवृत्त मुख्याध्यापक, पाटोदा यु.)	
● प्रा. डॉ. नामदेव खंडगावे	३५
५. श्रीमती नंदा निवृत्ती सोनकांबळे (सहशिक्षिका, जि.प.प्रा.शा.मुत्तलगाव)	
● प्रा. डॉ. नामदेव खंडगावे	३८
६. श्री धर्मेन्द्र तंत्राम चामे (मुख्याध्यापक, जि.प.प्रा.शाळा, होनाळी)	
● प्रा. डॉ. शिवाजी सोनटक्के	४१
७. श्री एम. एम. ठाणेदार (से.नि. मुख्याध्यापक, जमहूर विद्यालय, उदगीर)	
● प्रा. डॉ. विजय एम. वाडकर	४५
८. अत्तोर अशीफ शेख (से.नि.शिक्षक, जि.प.केंद्रिय प्रा.शाळा, उदगीर)	
● प्रा. डॉ. विजय एम. वाडकर	४९
९. श्री सूर्यभान माधवराव ऐनिले (से.नि. शिक्षक, श्यामलाल स्म.वि., उदगीर)	
● प्रा. डॉ. विजय एम. वाडकर	५२
१०. श्रीमती मीना गोविंदराव धुप्पे (पाटील) (जि.प.प्रा.शाळा, टाकळी वॉबळी)	
● प्रा. डॉ. नामदेव खंडगावे	५५
११. श्री शिवाजीराव मुंडकर (से.नि. केंद्रप्रमुख, वाढवणा बु.)	५७
१२. प्रा. माधुरी माराचणराव कुलकर्णी (से.नि. प्राध्यापिका, शिवाजी महा. उदगीर)	
● प्रा. डॉ. शिवाजी सोनटक्के	५९
१३. श्री रत्नाशार रामराव हाथा (सेवानिवृत्त कलाशिक्षक, उदगीर)	
● प्रा. डॉ. नामदेव खंडगावे	६१
१४. प्रा. नागमठश्री (वासीरवार, देवणी)	

IQAC-COORDINATOR
Kai.Rasika Mahavidyalaya, Deoni
Tq.Deoni Dist.Latur

१५. श्री किशन मोहनराव विरादार (स.शि. जि.प.प्रा.शाळा, कोनाळी)	
● प्रा. डॉ. शिवाजी सोनटक्के	७०
१६. श्रीमती सुरेखा व्यंकटराव वासरे (सहशिक्षिका, जि.प.प्रा.शाळा, करखेली)	
● सौ. प्रेमलता नळगीरे-स्वामी	७५
१७. श्री माधव शिवलिंग निगदाळे (सेवानिवृत्त मु.अ., जि.प. प्रा. शाळा, नळगीर)	
● सौ. प्रेमलता नळगीरे-स्वामी	७८
१८. श्रीमती सविता हावगीराव कणजे (सहशिक्षिका, जि.प.कन्या प्रा.शा., नळगीर)	
● प्रा. डॉ. शिवाजी सोनटक्के	८१
१९. सौ. सुनंदा रमाकांत काळे (डावळे) (सहशिक्षिका, जि.प.प्रा.शाळा, मुकणी)	
● प्रा. डॉ. नामदेव खंडगावे	८४
२०. श्री विनोद बाजीराव शिंदे (से.नि. सहशिक्षक, जि.प.प्रा.शाळा, करखेली)	
● प्रा. डॉ. नामदेव खंडगावे	८६
२१. श्री विश्वनाथ नरसिंगराव चव्हाण (से.नि. मु.अ., जि.प.प्रा.शा. नळेगाव)	
● प्रा. डॉ. शिवाजी सोनटक्के	९०
२२. श्री नागनाथ लिंगप्पा मगदाळे (से.नि. शिक्षक, श्यामलाल स्म.वि. उदगीर)	
● प्रा. डॉ. नामदेव खंडगावे	९३
२३. श्री संतोष वी. विरादार (सहशिक्षक, उज्ज्वला विद्यालय, घोणशी)	
● प्रा. डॉ. नामदेव खंडगावे	९६
२४. सौ. ज्योती गणपतराव कुलकर्णी (पानगांवकर)(से.नि. ग्रंथपाल, न.प.उदगीर)	
● प्रा. डॉ. शिवाजी सोनटक्के	९८
२५. श्रीमती वैशाली सिद्धेश्वर मोहिते-बट्टेवाड (स.शि. उज्ज्वला प्रा. वि.उदगीर)	
● सौ. प्रेमलता नळगीरे-स्वामी	१०१
२६. माधव माणिकराव पाटील (मु.अ., जि.प.प्रा. शाळा, पिंपरी)	
● प्रा. डॉ. नामदेव खंडगावे	१०४
२७. श्री रामदास तुकाराम नारंगवाडे (से.नि. मु.अ., ला.व.शास्त्री विद्या, उदगीर)	
● प्रा. डॉ. शिवाजी सोनटक्के	१०७
२८. श्री किशन एच. पवार (से.नि. शिक्षक, बलीराम प्रा.वि., औरंगाबाद)	
● प्रा. डॉ. नामदेव खंडगावे	१११
२९. श्रीमती जयश्री पांडुरंग राठोड (सहशिक्षिका, म. फुले विद्यालय, अहमदपूर)	
● प्रा. डॉ. नामदेव खंडगावे	११५
३०. श्री अशोक सिद्धलिंगप्पा गजभार (से.नि. शिक्षक, ला.व.शास्त्री वि.उदगीर)	
● प्रा. डॉ. नामदेव खंडगावे	११७
३१. श्री परमवार शंभाराम विरादार (से.नि. केंद्रप्रमुख, देवणी)	
● प्रा. डॉ. शिवाजी सोनटक्के	१२०
३२. श्रीमती सविता रघुनाथराव सूर्यवंशी (सहशिक्षिका, देवणी)	
● प्रा. डॉ. शिवाजी सोनटक्के	१२०

Principal
Kai. Rasika Mahavidyalaya, Deoni
Tq. Deoni Dist. Latur

शिक्षणप्रेमी व्यक्तिमत्त्वांची जीवनगाथा • 6

३३. श्री बस्वराज शरणप्पा विराजदार (मु.अ., जि.प.प्रा.शाळा, देवणी)
● प्रा. डॉ. शिवाजी सोनटक्के १२८
३४. श्री बाबूराव एस. वागबंदे (से.नि. चित्रकला शिक्षक, उदगीर)
● प्रा. डॉ. विजय एम. वाडकर १३३
३५. श्री पंडित राजेन्द्र मरेवार (से.नि. जिल्हा प्रौढ शिक्षणाधिकारी, जि.प.लातूर)
● प्रा. डॉ. नामदेव खंडगावे १३७
३६. श्री भास्कर दिगंबर कुलकर्णी (से.नि. प्राध्यापक, श्यामलाल क.महा.उदगीर)
● प्रा. डॉ. शिवाजी सोनटक्के १४०
३७. कै. पंचाक्षरी गुरबसप्पा स्वामी (से.नि.शिक्षक, जि.प. वाढवणा बु.)
● प्रा. डॉ. नामदेव खंडगावे १४३
३८. श्री शेख मुत्तजीबांदीन मोहीबांदीन (मु.अ., अल अलमीन विद्यालय उदगीर)
● प्रा. डॉ. नामदेव खंडगावे १४६
३९. श्री वामन पंढरीनाथ कानवटे (से.नि. मु.अ., जि. प. मराठी शाळा, उदगीर)
● प्रा. डॉ. नामदेव खंडगावे १४९
४०. श्री शिवाजी मारोतीराव विरादार (से.नि. मु.अ., जि.प. प्रा.शा. येणकी)
● प्रा. डॉ. शिवाजी सोनटक्के १५२
४१. श्री राजेन्द्र लक्ष्मणराव मुळखेडे (मु.अ. जि.प.प्रा.शा. साकोळ)
● प्रा. डॉ. विजय एम. वाडकर १५८
४२. श्रीमती भारती गुंडप्पा धनुरे - पटवारी (से.नि.मु.अ., संग्राम स्म.वि.उदगीर)
● प्रा. डॉ. शिवाजी सोनटक्के १६३
४३. श्री बालाजी निवृत्ती सोनकांबळे (से.नि.मु.अ., श्यामलाल स्म.वि.उदगीर)
● प्रा. डॉ. नामदेव खंडगावे १६८
४४. सौ. निता मोहनराव मोरे (सहशिक्षिका, ला.ब.शास्त्री विद्यालय, उदगीर)
● प्रा. डॉ. शिवाजी सोनटक्के १७१
४५. श्रीमती शिवनंदा गोरे (सोनटक्के) (स.शि.कुसुमताई प्रा.शा. सिडको, नांदेड)
● सौ. प्रेमलता नळगीरे-स्वामी १७६
४६. श्री व्यंकटराव श्यामराव कणसे (मु.अ., विद्यावर्धिनी इंग्लिश स्कूल, उदगीर)
● प्रा. डॉ. शिवाजी सोनटक्के १८१
४७. श्री मदन मनोहर पाटील (मु.अ., जि.प. प्रा.शाळा, वनशेळकी)
● प्रा. डॉ. नामदेव खंडगावे १८४
४८. कै. प्रा. डॉ. वसंत रामराव उधाडे (महाराष्ट्र उदगीरी महा.उदगीर)
● प्रा. डॉ. विजय एम. वाडकर १८६
४९. श्रीमती प्रतिभा भीमराव गायकवाड (कार्यालय अधीक्षक, म.उ.महा. उदगीर)
● प्रा. डॉ. शिवाजी सोनटक्के १९०
५०. कै. प्राचार्य कै. पी. विरादार (माजी प्राचार्य, शिवाजी महा.उदगीर)
● प्रा. डॉ. नामदेव खंडगावे १९४
५१. श्री विनायक गंडेराव घोगे (से.नि. मु.अ., डॉ. आंबेडकर विद्या उदगीर)

शिक्षणप्रेमी व्यक्तिमत्त्वांची जीवनगाथा • 7

५२. श्रीमती श्यामला लक्ष्मणराव ढोकाडे (मु.अ. जि.प.प्रा. शाळा, तोंडचिर)
● सौ. प्रेमलता नळगीरे-स्वामी १९८
५३. श्री एम. एस. जम्मू (से.नि. कलाशिक्षक, जि. प. प्रा. शाळा, नळगीर)
● प्रा. डॉ. शिवाजी सोनटक्के २०१
५४. श्री मनोहर पुंडलिकराव सकनुरे-देशमुख (संचालक, डॉ. राधाकृष्णन सह. पतसंस्था उदगीर)
● प्रा. डॉ. विजय एम. वाडकर २०४
५५. श्रीमती शिलाताई बा. हिंगे (से.नि. मु.अ., जि.प.हायस्कूल, रेणापूर)
● सौ. प्रेमलता नळगीरे-स्वामी २०६
५६. श्रीमती रेखा भगवान तरडे - हाके (संस्था सचिव, अहमदपूर)
● प्रा. डॉ. शिवाजी सोनटक्के २०९
५७. कै. प्रा. रुद्रदेव जाधव (माजी प्राध्यापक, शिवाजी महाविद्यालय, उदगीर)
● सौ. प्रेमलता नळगीरे-स्वामी २११
५८. श्री संजय गंगाधर चिखले (स.शि., जि.प.प्रा.शाळा, कोळखेड)
● प्रा. डॉ. विजय एम. वाडकर २१४
५९. श्री विरभद्रप्पा मनसथप्पा हाळीखेडे (से.नि. शिक्षक, उदगीर)
● प्रा. डॉ. शिवाजी सोनटक्के २१७
६०. श्री भीमसेन श्यामराव भडंगे (सहशिक्षक, विद्यावर्धिनी प्रा.शाळा, उदगीर)
● सौ. प्रेमलता नळगीरे-स्वामी २२०
६१. कै. सचिन शंकरराव लोहकरे (माजी सहशिक्षक, येणकी)
● प्रा. डॉ. शिवाजी सोनटक्के २२३
६२. श्री सय्यद वी. एच. दायमी (से.नि. मु.अ.अल हिलाल कन्या हाय.उदगीर)
● प्रा. डॉ. नामदेव खंडगावे २२६
६३. श्री रामराव मेघा राठोड (सेवानिवृत्त मुख्याध्यापक, वलांडी)
● प्रा. डॉ. विजय एम. वाडकर २३१
६४. श्री व्ही. डी. उदबाळे (मुख्याध्यापक, जि.प.प्रा.शाळा, कमालवाडी)
● प्रा. डॉ. शिवाजी सोनटक्के २३५
६५. श्री अण्णाराव सिदप्पा मोरगे (से.नि. शिक्षक, उदगीर)
● प्रा. डॉ. शिवाजी सोनटक्के २३७
६६. श्री किशन रतनसिंग जाधव (से.नि. शिक्षक, वळीराम पाटील.वि., औरंगाबाद)
● प्रा. डॉ. नामदेव खंडगावे २४१
६७. श्री हणमंत किशनराव विरादार (से.नि. शिक्षक, विद्यावर्धिनी वि. उदगीर)
● प्रा. डॉ. विजय एम. वाडकर २४४
६८. श्री विश्वनाथ नागप्पा संतपुरे (से.नि. विद्यावर्धिनी शिक्षक, उदगीर)
● सौ. प्रेमलता नळगीरे-स्वामी २४६
६९. श्री मंगणू दत्तात्रय लोहकरे (से.नि. शिक्षक, अहमदपूर)
● प्रा. डॉ. नामदेव खंडगावे २४८
७०. श्री उमाकांत गुरुपादप्पा बेलूरे (से.नि. शिक्षक, संग्राम स्म. विद्या. उदगीर)

IQAC-COORDINATOR
Kaj.Rasika Mahavidyalaya, Deoni
Tq.Deoni Dist.Latur

Principal
Kaj.Rasika Mahavidyalaya, Deoni
Tq. Deoni Dist. Latur

: लेखकांचा परिचय :

प्रा. डॉ. शिवाजी नारायणराव सोनटक्के (M.A., M.Lib. & I.Sc., M.Phil, Ph.D)

ग्रंथपाल तथा उपप्राचार्य, कै. रसिका महाविद्यालय, देवणी, जि. लातूर

- संशोधन मार्गदर्शक : स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेड
- अध्यापन : य.च.म. मुक्त विद्यापीठांतर्गत M.Lib. & I.Sc. अभ्यासक्रमास अध्यापन
- संस्थापक : यशराज फाउंडेशन, नांदेड
- पुरस्कार : सामाहिक जन अध्ययनचा महात्मा बसवेश्वर राष्ट्रीय सन्मान पुरस्कार २०१९ साली प्रदान
- सहसंपादक : मासिक धडपड टिचर्स, उदगीर
- पुस्तक संपादन : 1) Public Library system in India
2) Advancement and Challenges for College Libraries in IT Era.
3) पडलो आम्ही पुस्तकांमुळेच!
4) स्त्रीशक्तीचा जागर
- राष्ट्रीय चर्चासत्राच्या प्रोसिडिंग्सचे संपादन, मराठी व इंग्रजीतून अनेक संशोधन पेपर प्रसिद्ध. एका मायनर रिसर्च प्रोजेक्टचे काम सुरू आहे.

प्रा. डॉ. नामदेव गोविंदराव खंडगावे (M.Com., B. Ed., Ph.D)

सेवानिवृत्त प्राचार्य तथा संस्थापक सचिव, लोकमान्य शिक्षण प्रसारक मंडळ, उदगीर

- लेखन : बी.कॉम्., एम. कॉम्., बी.एड्. अभ्यासक्रमावरील १० पुस्तकांचे लेखन, २५ संशोधनपर लेख प्रकाशित, ४ पुस्तकांचे संपादन, धडपड टिचर्स मासिकाचे मुख्य मार्गदर्शक, अनेक सेवाभावी संस्थांचे संचालक, ३९ वर्षे अध्यापनाचा अनुभव.

प्रा. डॉ. विजय मन्मथप्या वाडकर (M.A., M.Phil, Ph.D)

मूळ गाव - पाटोदा, ता. जळकोट, जि. लातूर

- लेखन : सामाजिक संशोधन पद्धती पुस्तक, शिक्षण व सामाजिक क्षेत्राशी निगडित २० संशोधनपर लेख राष्ट्रीय स्तरावरील नियतकालिकांतून प्रसिद्ध, पी.एचडी. प्रबंधावरील 'चांभार पाटील' हा ग्रंथ प्रकाशित.
- पुरस्कार : शिक्षण क्षेत्रातील उत्कृष्ट कामगिरीबद्दल परिकल्पना आंतरराष्ट्रीय गौरव पुरस्कार सन २०१६ साली प्रदान झाला. संस्था व्यवस्थापनावर अध्यक्ष, सचिव व संचालक म्हणून सहभाग.

सौ. प्रेमलता विरप्या नळगिरी-स्वामी (M.A., B.Ed.)

संस्कार विद्यालय, उदगीर येथून ३१ ऑक्टोबर २०१८ रोजी मु.अ. पदावरून सेवानिवृत्त

- अध्यापन : ऑक्टोबर १९८६ ते १९९६ या काळात सहशिक्षिका आणि सन १९९६ ते सेवानिवृत्तीपर्यंत २२ वर्षे मुख्याध्यापिका म्हणून उत्कृष्ट भूमिका बजावली.
- सामाजिक कार्य : उदगीर येथील अनेक शैक्षणिक व सेवाभावी संघटनांचे सदस्य या नात्याने सक्रीय सहभाग.

दखुणा प्रवृक्षण, लातूर

१०२, ऑंकार कॉम्प्लेक्स - अ, खर्कन रटॉप, ऑंता रोड,
लातूर - ४१२५१२ मो. ९४९१४८६९३५

Principal
PRINCIPAL

Kai. Rasika Mahavidyalaya, Deoni
Tq. Deoni Dist. Latur

ISBN 978-93-91689-42-1

9 789391 689421

IQAC
IQAC-COORDINATOR
Kai. Rasika Mahavidyalaya, Deoni
Tq. Deoni Dist. Latur